

Василь КУЗЬ

кандидат економічних наук, доцент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

v.kuz@chnu.edu.ua

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ: ДЕТЕРМІНАНТИ ТА ОБ'ЄКТИ

Досягнення позитивних цілей суспільного розвитку передбачає приділення належної уваги не тільки економічній чи політичній його складовій, але й соціальній. Соціальна сфера охоплює широкий спектр відносин між соціально-економічними суб'єктами, зміст яких розкривається через реалізацію соціальних програм, проєктів й виконання інших завдань спрямованих на досягнення оптимального результату суспільного розвитку. Його отримання забезпечується не тільки через достатній рівень фінансування соціальних заходів та ефективність управління в соціальній сфері, але й за допомогою проведення контрольних заходів, які дозволяють підтвердити дотримання соціальних стандартів і забезпечити надання соціальних гарантій, сформувані масив даних для прийняття подальших управлінських соціальних рішень, а також створити передумови для підвищення рівня поінформованості соціально-економічних суб'єктів про проведені соціальні заходи та посилення підзвітності суб'єктів, які виконують соціальні завдання. У даному контексті мову необхідно вести про ідентифікацію якісно нової системи контролю, а саме про соціальний аудит.

До детермінантів розвитку соціального аудиту потрібно відносити зміни, що характерні для функціонування соціально-економічної сфери, а саме: розвиток громадянського суспільства; необхідність досягнення цілей сталого розвитку; глобалізаційні процеси, які передбачають поширення ефективних практик соціального управління; підвищення суспільної уваги до соціальних проблем; зростання значення людського капіталу у вирішенні управлінських, господарських та операційних проблем; підвищення уваги до корпоративної соціальної відповідальності бізнесу; збільшення якісних характеристик та кількості вимог зі сторони стейкхолдерів щодо виконання соціальних завдань; розвиток теорії та методології аудиту та прийняття відповідних міжнародних стандартів тощо.

«Соціальний аудит – сукупність послідовних операцій, процедур цілеспрямованого впливу і реалізації намічених раніше планів, спрямованих на отримання оптимального соціального результату суспільства» [1, с. 99]. Суспільне значення досліджуваного виду контролю призводить до ідентифікації значної кількості об'єктів, які потребують перевірки на предмет дотримання стандартів, норм чи положень, що вказує на необхідність визначення універсальних підходів до проведення соціального аудиту з одночасною потребою окреслення специфічних методик для вирішення індивідуальних контрольних завдань.

Для соціального аудиту характерна ідентифікація в якості об'єктів перевірки як фінансових, так і нефінансових аспектів виконання покладених на соціально-економічних суб'єктів функцій, які вимірюються відповідними

показниками, що дещо модифікує підходи до застосування контрольних процедур, а також підвищує значення таких аудиторських процедур як інспектування, спостереження, аналітичні процедури тощо.

З метою реалізації концепції соціального аудиту задля забезпечення прийняття оптимальних управлінських рішень як на мікро-, так і на макrorівні, ідентифікуються наступні його параметри: демографічна ситуація, освіта, зайнятість населення, охорона здоров'я, житлові умови, соціальні протиріччя та деформації, соціальний захист і забезпечення, соціально-економічні характеристики домогосподарств, пенсійне забезпечення, бідність тощо [2].

Задля ефективної організації та проведення соціального аудиту доцільним є визначення його предметної сфери в наступних секторах: публічний сектор (аудит соціальних програм і проєктів, які повністю чи частково фінансуються за рахунок бюджетних коштів, підвищення прозорості та підзвітності суб'єктів, які виконують соціальні завдання, формування мультиплікативного ефекту в сфері соціально-економічного розвитку); корпоративний сектор (дотримання трудових стандартів і гарантій, оцінка корпоративної соціальної відповідальності, формування позитивного іміджу, аналіз впливу соціальної сфери на операційні показники діяльності); некомерційний сектор (оцінка ефективності соціальних проєктів, удосконалення управлінських процесів, забезпечення прозорості діяльності некомерційних організацій); міжнародний сектор (дотримання прав людини, формування та розвиток громадянського суспільства, досягнення цілей сталого розвитку, дотримання трудових стандартів).

Застосування аудиторських процедур при перевірці ефективності виконання соціальних завдань різними соціально-економічними суб'єктами потребує деталізації об'єктів контролю. Дані дії дозволяють виокремити сукупність фінансових та нефінансових показників, що надасть можливість підібрати оптимальні методи контролю та використати ефективний спосіб розкриття інформації за результатами аудиту. Ключовими об'єктами соціального аудиту є соціальні програми та проєкти, які деталізуються у фінансові показники бюджетного фінансування, бюджетних видатків, соціальних витрат, інших витрат, розрахунків за виплатами персоналу тощо. А також у нефінансові показники, що характеризують рівень задоволеності користувачів соціальних послуг, ефекти впливу інвестицій в соціальну сферу на розвиток суб'єктів підприємницької діяльності, громади та національної економіки в цілому, структуру населення за доходами тощо.

Список використаних джерел

1. Хрущ В.О. Розвиток соціального аудиту в системі соціального управління. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 2. С. 98-102.
2. Гордополова Н.В., Сисоєва І.М., Головай Н.М. Генезис соціального аудиту. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. №5. С. 134-143.